מעריסין. לפדותו בלא חומש. שאדם מוסיף חומש כשפודה את מעשר שני שלו ואינו מוסיף חומש על של אחרים אם קונהו מחבירו: **ופדו בהן מעשר שני.** ממנו דהוו להו אחרים לגביה והם סמוכים על שולחנו ושלהם שלו שהם מוחרים ונותנים לו: **אלא כזומן שהיובל נוהג.** דבעינן ואיש אל משפחתו תשובו (ויקרא כה): **שלא מדום.** חלוקות בזכיית קטן: **וכנגדן בקטנה.** חשיב לה יודעת לשמור קידושיה ומתקדשת בקידושי אמה או אחיה לדעתה או בקבלת עצמה אם יתומה היא: **למיאון.** שצריכה למאן ואינה יוצאה בלא מיאון דתנן ביבמות (דף קז:) כל מינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן וזו יודעת לשמור היא: **הפעוטות.** תנן בהניחקין (לעיל דף נט.) דמקחן מקח במטלטלין ופרשין כבר שית כבר תמני: **וכנגדן בקטנה.** משהגיעה לימיה הללו משלחה ואינה חוזרת קרינא בה ומתגרשת בקבלת עצמה אפי' קיבל בה אביה קידושין ומת ואע"פ שקידושיה קידושין מן התורה: **הגיעו לעונת נדרים.** שנה אחת לפני ערותה נדריה ונבדקין כדתנן במס' נדה (דף מה:) בת אחת עשרה שנה ויום אחד נדריה נבדקין ואם ידעה לומר לשם מי נדרה לשם מי הקדישה נדרה נדר והקדישה הקדש: **חולצת.** אם הגיעה בת שתים עשרה ולא אמרי' שומא מינהו אבל קודם הזמן הזה קטנה היא ואין שתים עשרה שנה חולצת דאיתם כתוב בפרשה ב) ומקשינן אם לאו: **למכור בנכסי אביו.** קרקעות: **עד שיהא בן עשרים.** הוי קטן: **מתני' אם רצה הבעל לחזור.** קודם שיגיע גט לידה: **פסול.** דאין רצונו שילעיזו עליו שם וקפידא היא: **הרי היא במקום פלוני.** אינו אלא כמרחה מקום שם תמצאנה: **ור' אלעזר מכשיר.** טעמא מפרש בגמ': **גמ' מאי שנא רישא דלא פליג.** רבי אלעזר גבי תן גט זה לאשתי במקום פלוני וקתני פסול: **מדעתיה מגרש.** אדם מלוי בו אינה לומר קפידא היא ודוקא קאמר ליה אבל דבעל כרחה מיגרשה מנא ידעה דניחא ליה לבעל למיתבי' התם הלכך אינה אלא כמרחה מקום שם תמצאנו: **מתני' הבא לי גיטי אוכלא בתרומה.** אם אשת כהן היא עד שיגיע גט לידה: **לאותו מקום.** שכך אמרה לו לא תהא שלוחי לקבלה אלא שם וכגמרא פריך וגיטא היכי הוי הואיל וקיבלו במקום אחר ואפי' כשיגיע שם והא תנן לעיל פסול: **אוסר מיד.** משפירש מאצלה. רבי אלעזר לטעמיה דמכשיר כשקיבלו במקום אחר דמרחה מקום היא לו ומשעת קבלה אינגשא לה לפיכך משעה שפירש מלפניה אסורה שמא מלאו חוץ לעיר וקיבלו הימנו: **גמ' וזימנין דמשכחת ליה בכנכל.** כיון דהדר אמרה ליה הכי מכלל דלא קפדה אי מקבל ליה בדוכתא אחרינא והאי דקבעה ליה עיקר במתא מחסיא הכי קאמרה לא תהא שלוחי לקבלה להמגרש אני על ידן עד דמטית התם: **דהא** כנגדן בקטנה ועוד יש לומר דהכא גרסי' רבה דהא משיק ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים ובפרק מי שמת (כ"ג דף קנה.) אמר רבא אמר ר"ג מכן י"ח שנה ואילך למימר דהתם משמיה דר"ג קאמר ואיה לא ס"ל דהא משיק התם דמכללא אימתר ומוכח מעובדא דאתא לקמיה דרבא דפחות מבן עשרים דזבין נכסי כו' דסבר רבא בן י"ח): **התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד.** הוה לן למימר דאוקי אשה בחזקתה שלא נתגרשה אלא אומרת בעצמה היא שהמאיר מכמיס משום דחזקה שלא עושה שליחותו ואע"ג דאין ביד השליח לעשות שמא לא יתן לו את הגט כמו שאסור בכל הנשים שבעולם) אע"ג דכל אחת היא לו בחזקת היתר וגם אין ביד השליח לעשות שליחותו: **גיטא**

כעין דאורייתא תקון. והא דסגי בהגבהת טפח ט) גבי חבית של שיתופי מבואות אפי' לפירוש הקונטרס דלא קניא הגבהה בעלמא אלא בג' טפחים חשיב ליה כעין דאורייתא כיון דמגביה בר זכייה ויש בה הגבהה קלת: **ופדו בהן מעשר שני.** ומאי ומאי מהני פדיית קטן והא אין מעשר קטן כלום ובת"כ (פרשת בחקותי) ממעט קטן שאינו פודה מעשר שני ותנן נמי (תרומות פ"ש מ"ו) חמשה לא יתרומו וקטן חד מנייהו ולעיל בהניזקין (דף נב.) תניא אפוטרופין תורמין ומעשרין משמע אבל קטן לא ומאי שנא פדיית מעשר מתרומה וי"ל דאתיא כמ"ד במס' תרומות (פ"ש מ"ג) דהגיעו לעונת נדרים כשם שנדלן נדר כך תרומתן תרומה וכשם שחל שם תרומה על פיו ומשתרי טבל באכילה ה"נ מתחלל מעשר שני על ידו וא"ת איתן פודה לאחרים הא אפי' למ"ד זוכה לאחרים היינו כשדעת אחרת מקנה אותו לאחרים ופדיית מעשר נהי דמשגיגן ליה לזוכה לאחרים ס"מ אין דעת אחרת מקנה אותו לאחרים ע"י זכיית קטן והוי כמו מגיאה דלא זכי מדאורייתא וי"ל כיון דמופלא הסמוך לאיש דאורייתא ותרומתו תרומה וחילולו חילול אם לגבי ממון זוכה לאחרים מן התורה כשדעת אחרת מקנה אותו א"כ לענין חילול מעשר יש לו להועיל אפי' בלא דעת אחרת אבל נרב תמצא דחילוו זוכה לאחרים אע"פ שלעצמו זוכה גם בחילול מעשר לא יזכה לאחרים בחילול אע"פ שלעצמו מחלל: **ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא.** ה"ג ס ט) הוה מצי למיפרך אי בזמן הזה למה לו להעריס והלא יכול לחלוץ שוה מנה על שוה פרוטה ומומשה ולמאן דאמר בהחב (כ"מ דף נ.) דבעינן ג) [אף] בחומשה שוה פרוטה יחלוץ שוה מנה על חמש פרוטות: לעיל **צרור** וזורקו זוכה לעצמו. ואע"ת והא דתנן במי שמת (כ"ב דף קו:) זכין לקטן ואין זכין לגדול הא קטן גופיה אמר הכא דזכי י"ל דהתם בפחות מכאן אי נמי בקטן חליפין דאין מבחין:

וכנגדן בקטנה חולצת. פירש בקונטרס שנה אחת לפני ערות כגון בת י"א שנה ויום אחד אם הגיעה סימנין חולצת ולא אמרי' שומא מינהו וקשה לרבא גופיה פסיק בסוף פ' יולא דופן (נדה דף מו.) הלכתא תוך הזמן כלפני הזמן ומפרש רבינו שמואל כנגדן בקטנה היינו לא הגיע לעונת נדרים קאמר אלא בת י"ב שנה ויום אחד הא הגעת נדרים של קטן כנגדן באשה גדולה היא ואין הלשון משמע כן ואורי"ת דאיניא דר' יוסי קאמר רבא הכא דאמרי' בפ' מצות חליצה (יבמות דף קה:) מדברי ר' יוסי נלמד דקטנה חולצת בפעוטות ורבא אמר עד שתגיע לעונת נדרים ועוד מפרש הא דמסיק התם והלכתא עד שתביא שתי שערות כל זה מדברי רבא כלומר לר' יוסי עד שתגיע לעונת נדרים אבל הלכה עד שתביא שתי שערות והא דנקט רבא למילתיה כר' יוסי כדי לעשות כלל שלו ולומר בכולן

בעין דאורייתא תקון ואידך כי אמרינן כל דתקון רבנן כעין דאורייתא תקון במילתא דאית לה עיקר מה"ת אבל מילתא דלית לה עיקר מן התורה לא מתיב רב אויא מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ובתו הגדולים לעבדו ושפחתו העברים הא לכם מעות הללו ופדו בהן מעשר שני זה (ואוכלו בלא חומש) האי שפחה ה"ד אי דאתיא ב' שערות מאי בעיא גביה אלא לאו דלא אתיא ב' שערות הכא במאי עסקינן במעשר בזמן הזה דרבנן ואמה העבריה בזמן הזה מי איכא והתניא אין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג אלא בעציץ שאינו נקוב דרבנן אמר רבא ג' מדות בקטן צרור וזורקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים וכנגדן בקטנה מתגרשת בקידושי אביה הגיעו לעונת נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת ולמכור בנכסי אביו עד שיהא בן עשרים: **מתני'** לקטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה לפיכך אם רצה הבעל לחזור יחזור שאין קטן עושה שליח ואם אמר לו אביה צא והתקבל לבתי גיטה אם רצה לחזור לא יחזור האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקיבלו לה במקום אחר פסול ר' אלעזר מכשיר והבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר: **גמ'** ורבי אלעזר מאי שנא רישא דלא פליג ומאי שנא סיפא דפליג איהו דמדעתיה מגרש קפיד איהי דבעל כרחה מתגרשת מראה מקום היא לו: **מתני'** הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לאותו מקום ר"א אוסר מיד: **גמ'** וגיטא מיהא הוי והאמרת רישא לא הוי גיטא לא צריכא דאמרה ליה התקבל לי גיטא במתא מחסיא וזימנין דמשכחת ליה בבבל ורה"ק ליה משקל כל היכא דמשכחת ליה שקליה מיניה

גיטא

למיאון לזמן מתגרשת בקידושי אביה והלא בשניהם שנינו לשון אחד. גבי גירושין הא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכותה תנן גבי מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט ששמירת הגט אינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומ"ה פי' בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנות כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בע' דעת אשה הילכך צריך שתהא בת דעת כפעוטות אבל בגירושין לא בע' דעת אשה

זוכה לאחרים חפץ ומחזירו ומניחו לאחר שעה זוכה בין לעצמו בין לאחרים פי' שיודע להצניעו ואם שואלין אותו ממנו יודע להחזירו להם כי אמריתה קמיה דשמואל אמר לי' דא ודא אחת היא מאי דא ודא אחת היא אמר רב חסדא אחד זה ואחד זה זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים פי' זכיית הקטן היא מדרבנן ומ"ה אינו זוכה לאחרים עד שיביא שתי שערות שתהא זכיתו מן התורה והלכה כשמואל: אמר רבא שלש מדות בקטן צרור חוריקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים (ובוגרת) (וכנגדן) בקטנה מתגרשת בקדושי אביה פי' יש לה יד להתגרש ואע"פ שקדשה אביה שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת שהיא קטנה עדיין משום דלא בעינן דעת אשה בגט ולא בעינן אלא שתהא ידה חשובה יד וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת

מוסף רש"י

אין עבד עברי נוהג. דלמיגו ממכר בזמן הזה (ערכין כט.), **אלא בזמן שהיובל נוהג.** דמצי למקרי ביה עד עת שנת היובל יעבוד עמך (קדושין סט.). **הפעוטות.** בני תשע ומעוה (כתובות ע.). **מקחן מקח בו' במטלטלין.** אם מכר מטלטלין (לעיל נט.) במטלטלין דוקא אבל במקרקעין לא עד שיביא שתי שערות או עד שיהא בן עשרים (כתובות ע.). **קטנה בו' אינו גט עד שיגיע גט לידה.** אין הקטן עושה שליח הילכך לאו שלוחא דידיה הוא הוא אלא שלוחא דידיה הוא (לעיל סא.) דאין שליחות לקטן הלכך המציאו לה יהא שלוחו של בעל להולכה ויתנו לה (קדושין מד:).

תוספות רי"ד

שהן קדושי תורה ואע"פ שאין לה דעת דלא בעי' דעת אשה בגט כ"א שתהא ידה חשובה יד שתדע להבחין: ת"ר קטנה שיודעת לשמור גיטה מתגרשת ושאינה יודעת לשמור גיטה אינה מתגרשת ואיזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ואסיק רב הונא בר מנות משמיה דרב אחא בר איקא כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר והיינו נותנים לה אגוז ונושלתו צרור חוריקתו שיש לה דעת להבחין בין זה לזה פי' אם יודעת לשמור את גיטה מתגרשת בקבלתה ואם לאו אינה מתגרשת בקבלתה עד שיקבלנו אביה ופי' המורה דכתיב ושלחה מביתו והלכה מי משלחה ואינה חוזרת יצאת זו שמשלחה וחוזרת הכי דרשי' ליה ביבמות פ' חרש הילכך אפילו בקבלת אביה אינה מתגרשת ואינו נ"ל דדוקא גבי ידה הוא דדרשינן התם הכי דלא מהני לה יד לקבל גיטה ואע"ג דלא בעינן דעת אשה בגט יד מיהא בעינן והא ליתי לה יד אבל אביה אמאי נמעיט לה שלא יקבל את גיטה: אמר רב יהודה אמר רב אסי צרור חוריקו אגוז ונוטלו זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים ומ"ה אינו מתגרשת בקבלת אביה דלא בעינן דעת אשה בגט ולא בעינן אלא שתהא ידה חשובה יד וכיון שמבחנת בין אגוז לצרור מבחנת

עין משפט נר מצוה

לב א מי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ח:
ב [מי' פ"ש מהל' תרומות הלכה כו):
לג ג מי' פ"א מהל' שמיטה ויובל הל"ע ופ"ש מהל' עבדים הל"א ממג עשין פג טוש"ע יו"ד מ' רסז סעי' יד:
לד ד מי' פ"ה מהל' מעשר שני הל"ט:
ה [טוש"ע חו"מ סימן רלה סעי' ו וסי' רמג סעי' טו]:
לה ו מי' פ"ד מהל' אישות הל"ז [ופי"ח מהל' גירושין הל"ז] ממג עשין נ טוש"ע אה"ע מ' מג סעי' ב ומי' קנה סעי' ב:
ז [מי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ח טוש"ע חו"מ מ' רלה סעי' ח]:
לו ח מי' פ"ג מהל' גירושין הל"מ ממג שם טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ו:
לז ט מי' פ"ד מהל' נדרים הלכה ח ופ"ח מהל' ערכין הל"ו ממג לאוין רמג טוש"ע יו"ד מ' לג:
לח י מי' פ"ג מהל' אישות הל"מ ופ"ח מהל' יבום הל"ז ממג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קסז סעי' ד ומ"ש:
לט כ מי' פכ"ט מהל' מכירה הל"ג ממג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' רלה סעי' [ח] ט:
מ ל מי' פ"ו מהל' גירושין הל' ט ממג עשין נ טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ג:
מא מ מי' פ"ב מהל' שלוחין הל"ב ממג עשין פב טוש"ע חו"מ סי' קפח סעי' ב:
מב נ מי' פ"ג מהל' גירושין הל"מ ממג עשין נ טוש"ע אה"ע מ' קמא סעי' ג:
מג ס מי' שם פ"ע הל' לג ממג שם טוש"ע שם סעי' מה:
מד ע מי' שם טוש"ע שם סעי' מז:
מה פ צ מי' שם הל' לד טוש"ע שם סעי' מט:
מו ק מי' פ"ט מהל' תרומות הל"ח ממג לאוין רכח:
מז ר טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' ג:

תוספות רי"ד (המשך)

נמי בין גיטה לדבר אחר והילכך מתגרשת בקבלתה. ודוקא אם מת אביה אבל בחייו לא כדפרישית דדוקא נערה ולא קטנה. הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין (ובוגרת) [וכנגדן] בקטנה מתקדשת למיאון פי' זמן הפעוטות פירשנו כבר שית כבר שבע כבר תמני כבר תשע כבר עשר כל חד וחד לפום חורפיה וכנגדן בקטנה יתומה ג) מתקדשת למיאון פי' הכי תנן ביבמות כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן שאין קדושיה קדושין אפילו מדרבנן ואינה צריכה למאן שלא תקנו חכמים קדושין אלא למי שיכולה לשמור קדושיה חזמנה היא כפעוטות וזו צריכה למאן שאם לא מיאנה בקטנותה עד שלא הביאה שתי שערות שוב אינה יכולה למאן וצריכה ממנו גט אבל אם היא פחותה מזמן הפעוטות שנתקדשה פחות מבת שש אינה צריכה למאן ואע"פ שהגדילה ולא מיאנה אינה צריכה גט ואי ק' למה שינה רבא זמן מתקדשת תנן הכא וכל שאינה יכולה לשמור את גיטה אינה יכולה להתגרש ודכותה תנן גבי מיאון בפ' בית שמאי כל תינוקת שאינה יכולה לשמור קדושיה אינה צריכה למאן והיכי מצינן לחלק ביניהן. י"ל ששמירת קדושיה היא יותר גדולה משמירת הגט ששמירת הגט אינה אלא לפי שעה שמה צורך לה בשמירתו אינו דבר השוה ממון ואינו אלא לפי שעה כדי שתתגרש בו ואינה צריכה אלא הבחנה בעלמא להכירו ומ"ה פי' בברייתא איזו היא קטנה שיודעת לשמור את גיטה ומסיק רב הונא בר מנות כל שמבחנת וכו' אבל שמירת הקידושין צריכה להיות בת דעת שתשמרם יפה ולא תאבדם ובקידושין בע' דעת אשה הילכך צריך שתהא בת דעת כפעוטות אבל בגירושין לא בע' דעת אשה

ג) גי' רבינו הוא בגי' הכי"ף כאן דזמן מתקדשת למיאון הוא משגיגע לעונת הפעוטות ומכו דמוקי רבינו בסמוך.

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא. ומ״ת ומא מיהא רולה שיהא גט עד מתא מחסיא גם כשיגיע למתא מחסיא לא יהא גט דהא מיהו מקבלו שם מיד הבעל והוי כמו טלי גט מעל גבי קרקע ואי מיירי כשהבעל עושהו שליח להולכה עד מתא מחסיא ושם הוי שליח לקבלו והא לא מזרה שליחות אבל הבעל וי״ל דמיירי דא״ל הוי שליח להולכה עד דמטית התם וכי מטית התם שוי שליח להולכה וקבליה כדאמרי׳ בפ׳ שני (לעיל דף כד.) א״נ מבבל ועד מתא מחסיא הוי הכל שליח לקבלה והוי כאומר לאשה ה״ז גיטך ולא תתגרשי בו עד לאחר ל׳ יום. רבינו יצחק נ״ר מאיר:

הא והא רבנן. פי׳ בקונטרס דלרבנן נמי לא הוי קפידא אלא גבי אשה משום דהתם ניחא ליה דתיתזל ולא בדוכתא אחרינא אבל גבי עירוב בשלו לא איכפת ליה והא דקתני אינו עירוב בשל חבירו כגון דייהב ליה חבריה רשותא לערב בתמרים דידיה דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה לית ליה רשותא וקשה דלא משמע כלל דפליג רב יוסף אסוגיא דלעיל דסבר דלרבנן הוי קפידא בעירוב שלו כמו באשה ולא כא רב יוסף לחדש אלא בשל חבירו ועוד דא״כ הל״ל הא והא ככולי עלמא דרבי אלעזר נמי מודה בשל חבירו דהוא קפידא כמו בשבע דמודה ר״א דהוי קפידא ולכך גרשה לפרס דשלו הוי קפידא אבל בשל חבירו דהוי בשל שליח בכל מה שירלה השליח יערב לו כיון דמערב לו בפירותיו וא״ת השתא משמע דלרבנן בשלו הוי קפידא גם לרב יוסף כדפירשנו וכן בפ׳ (הנהנה) [השליח] (מעילה דף כא.) הכא לי מן החלון והכיא לו מן הדלוסקמא שליח מעל משום דלא עשה שליח שליחותו דקפידא הוי ותימה דבסוף המפקיד (ב״מ דף מב:) גבי כשותא משמע דלא הוי קפידא משום דלא אמר לו מהאי רמי ומהאי לא רמי ואין גראה לומר דאתיא לרבי אלעזר דהכא דכשותא כוותיה דקאי דשב״ג בשיטתיה בפ׳ גט פשוט (ב״ב דף קסה.) מדלא מייתי לה התם בהמפקיד וגראה דהכא ודאי שהזכיר תמרים וגרוגרות והזכיר חלון ודלוסקמא לא היה מזכיר אם לא שהיה מקפיד אבל בהמפקיד דאמרי לרבנן בשלו מונח והוו התם תרי כליא דכשותא וגם אין רגילין להקפיד כיון שהכל מין אחד הם לא הוי ליה לאסוקי אדעתיה שיהא לאחרים כשות בניתו של זה מ״ה: **מאי** שלו ושל חבירו איכא. לא בני לשנויי הא דתניא אינו עירובו עירוב בשמוכין זה לזה והא דתניא אין עירובו עירוב במרוחקין זה מזה דא״כ אפי׳ שובך ושובך נמי ועוד דניחא ליה לשנויי הכל בחד גוונא: דמי

לשון פטורין היה לו להדגיש פטורה: **רבי נתן דבבלאה הוא.** שבא מבבל כדאמרינן בנבא בתרא (דף קלא.) והעמתי פני בנתן הבבלי: **ודייק בין פיטורה לפטורה.** שמספרין פעמים בלשון אומר ופעמים בלשון עברי הלכך כי אמר פטורה לשון גט פטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון אומר וכי אמר פיטורה סיפר בלשון עברי ואמר לשון פטור ומובה: **תנא דידן דבר ארעא דישראל הוא.** וכל סיפורו לשון עברי לא דייק בין פטורה ובין פיטורה (ו) ולא לגבו פיטורין מיבון דפיטורין לשון אומר הוא תרגום של שילוח: **סולילוה מהו.** מי אמרי׳ ליגמא דקרא נקט ויצאה מביתו (דברים כד) או דילמא לאו ליגמא דקרא הוא דלא כתיב והוליאה מביתו אלא ויצאה היא מעצמה: **עזבוה מהו.** לשון מיגרת שיבוקין הוא או דלמא כיון דלאו לשון עזיבה כתביון בגט לאו ליגמא דגיטא הוא: **הסירוה מהו.** לשון מותרת לכל אדם הוא או לשון התרת נדרים או התרת חגורה: **פשוט מיהא.** מתניתא חדא מהני בעיין עשו לה כדת לא אמר לוס: **מתני׳ היולא בקולר.** ליהרג למלכות: **ואמר לתבו.** אע״פ שלא אמר תנו: **יכתבו ויתנו.** דאגב פחדיה טריד ולא פריש: **המפרש.** ליס: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** חולה: **גמ׳ מתמרא.** מיין שיש לי: דרא

גיטא לא הוי עד דמטית למתא מחסיא: ורבי אלעזר אוסר מיד: פשיטא דהא מראה מקום היא לו [6]לא צריכא דאמרה ליה זיל למזרח דאיתיה במזרח וקא אזל למערב מהו דתימא במערב הא ליתיה קמ״ל דילמא בהדי דקאזיל מיגם גאים ביה ויהב ליה **גיטא האומר לשלוחו ערב לי בתמרים ועירב לו בגרוגרות בגרוגרות ועירב לו בתמרים תני חדא עירובו עירוב ותניא אידך [1]אין עירובו עירוב עירוב [2]אמר רבה ל״ק הא רבנן הא רבי אלעזר הא רבנן דאמרי קפידא הא רבי אלעזר דאמר [3]מראה מקום היא לו ורב יוסף אמר הא והא רבנן כאן בשלו כאן בשל חבירו א״ל אביי ואלא הא דתניא האומר לשלוחו ערב לי במגדל ועירב לו בשובך בשובך ועירב לו במגדל דתניא חדא עירובו עירוב ותניא אידך [2]אין עירובו עירוב התם מאי שלו ושל חבירו איכא התם נמי איכא פירי דמגדל ופירי דשובך: **מתני׳** [4]האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו איגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פטורה פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום: **גמ׳** ת״ר [5]שלחוה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטורה פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום [6]רבי נתן אומר פטורה דבריו קיימין פיטורה לא אמר כלום [7]אמר רבא רבי נתן דבבלאה הוא ודייק בין פיטורה לפטורה תנא דידן [8]דבר א״י הוא לא דייק [9]איבעיא להו הוציאוה מהו עזבוה מהו התירוה מהו הניחוה מהו הועילו לה מהו עשו לה כדת מהו פשוט מיהא חדא דתניא [10]עשו לה כדת עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום: **מתני׳** [11]בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו חזרו לומר [12]אף המפרש והיוצא בשיירא [13]רבי שמעון שזורי אומר [14]אף המסוכן: **גמ׳** גניבא יוצא בקולר הוה כי הוה קא נפיק אמר הבו [2]ארבע מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פניא אמר רבי זירא דהא מראה מקום היא לו. דאמר רבי אלעזר לעיל אשה כיון דלאו בדידה תליא קביעות מקומה לא הוי קפידא אלא כמראה מקום: **לא צריכא.** הא דאיצטריך למיתני אוסר מיד אלא דאיתיה לבעל במזרח והאי שליח אזיל למערב: **מהו דתימא.** לא תתסר מיד דהא למערב ליתיה לבעל דניחוס דלמא משכח ליה בתורחיה בלאתו מן העיר: **מיגם גיים ביה.** פוגע בו: **ערב לי בתמרים.** לאוף אלפים של תמוס: **הא רבנן.** דאמרי לעיל גבי דידה אע״ג דלא בדידה תליא ולא איכפת לה אמרי׳ כל מאי [8]דאמר איניש לשלוחיה אי שני לאו שלוחיה הוא ה״ג אין עירובו עירוב: **מראה מקום הוא לו.** במידי דליכא פסידא ולא איכפת ליה: **הא והא רבנן.** ואינהו נמי לא אמור קפידא אלא גבי אשה דהתם ניחא ליה דתיתזל ולאו בדוכתא אחרינא והכך מתניתא כאן בשלו עירובו עירוב דלא איכפת ליה והאי דקתני אינו עירוב כגון דיהב ליה חבריה רשות לערובי אמר לו אחין לשלוחיה ערב לי בתמרים דפלוני [9] דהכא ודאי קפידא הוא דבגרוגרות דחבריה לית ליה רשותא: **במגדל.** קא סלקא דעתין הכא לי עירובי במגדל שבסוף אלפים: **מאי שלו ומאי של חבירו איכא.** דמקפיד מי מקפיד ההוא חבריה אי מנא ליה בהאי או בהאי: **פירי דמגדל.** במגדל דקתני לאו לאמתויחיה הוא אלא ערב לי מפירות פלוני שיש לו במגדל: **מתני׳ כתבו גט ותנו לאשתי.** לשון בני אדם הוא כבר המזיקו בו לקרות לספר כריתות אשה גט: **גרשוה.** נמי כבר נהגו לקרות גירושין: **כתבו איגרת ותנו לה.** גם זה לשון הגט שכותבין בו ודן דיהוי ליכי מינאי ספר מירוכין ואיגרת שבוקין [10]: **פטורה לא אמר כלום.** דדלמא לשון פטור ומובה להקל מעליה מובות שמייבת: **פרנסה.** כל לשון פרנסה לשון עשיית צרכיה הוא קונדיי״ר בלע״ז כמו לפרנסה שמין בגאב (כתובות דף סח.) וכמו מוליאין לפרנסה ואין מוליאין למזונות (שם דף סט.) הלכך לא ידעינן אי צורכי גט הוא שלא תהא זקוקה ליכם או צורכי מלבוש וכסות הוא: **כנימוס.** כחוק לא ידעינן אי חק גט או חק מזון וכסות וכן כראוי: **גמ׳ שלחוה.** לשון ושלחה מביתו (דברים כד) נקט האי גברא: **שבקוה.** לשון מגרת שבוקין [10]: **תרכוה.** לשון תרוכין גירושין [10]: **ר׳ נתן אומר פיטורה דבריו קיימין.** לשון גט פטורין כך שמעתי ולי נראה הפוך פטורה שעל כרחך בלשון אומה הוא כמו שלחוה וכמו דברו [2]שבו הוא לשון גט פטורין שהוא דגש פיטורה שבלשון אומה הוא רפי כמו אמרו שלחו מכם (בראשית מב) שמעו מלכים (שופטים ה) אף פיטורה הוא לשון פטור ומובה אלא נתן הבבלי: **ודייק בין פיטורה לפטורה.** שבא מבבל כדאמרינן בנבא בתרא (דף קלא.) והעמתי פני בנתן הבבלי: **ודייק בין פיטורה לפטורה.** שמספרין פעמים בלשון אומר ופעמים בלשון עברי הלכך כי אמר פטורה לשון גט פטורין הוא שהדגיש וסיפר בלשון אומר וכי אמר פיטורה סיפר בלשון עברי ואמר לשון פטור ומובה: **תנא דידן דבר ארעא דישראל הוא.** וכל סיפורו לשון עברי לא דייק בין פטורה ובין פיטורה (ו) ולא לגבו פיטורין מיבון דפיטורין לשון אומר הוא תרגום של שילוח: **סולילוה מהו.** מי אמרי׳ ליגמא דקרא נקט ויצאה מביתו (דברים כד) או דילמא לאו ליגמא דקרא הוא דלא כתיב והוליאה מביתו אלא ויצאה היא מעצמה: **עזבוה מהו.** לשון מיגרת שבוקין הוא או דלמא כיון דלאו לשון עזיבה כתביון בגט לאו ליגמא דגיטא הוא: **הסירוה מהו.** לשון מותרת לכל אדם הוא או לשון התרת נדרים או התרת חגורה: **פשוט מיהא.** מתניתא חדא מהני בעיין עשו לה כדת לא אמר לוס: **מתני׳ היולא בקולר.** ליהרג למלכות: **ואמר לתבו.** אע״פ שלא אמר תנו: **יכתבו ויתנו.** דאגב פחדיה טריד ולא פריש: **המפרש.** ליס: **והיולא בשיירא.** למדברות: **המסוכן.** חולה: **גמ׳ מתמרא.** מיין שיש לי:

כ״א באותו מקום וכיון ששינה על דעתה בטלה שליחותו ור׳ אלעזר מכשיר: ור׳ אלעזר מ״ש רישא דלא פליגי ומ״ש סיפא דפליגי איש דמדעתו הוא דמגרש הוי קפידא אבל אשה דבין בעל כרחה מיגרשת מראה מקום היא לו והלכה כת״ק דיחיד ורבים הלכה כרבים ותו דמילתא דר׳ אלעזר איתוקמה בשיטה בפ׳ גט פשוט: הבא לי גיטי ממקום פלוני והביאו לה ממקום אחר כשר פי׳ דשליחות דהולכה בעל קביעד ליה ולא אשה והילכך אע״ג דקאמרה אין בכך כלום שאין זה שליחותה אלא שליחות הבעל: הבא לי גיטי אוכלת בתרומה עד שיגיע גט לידה. פי׳ שלא עשאתו שליח לקבלה שתהא מתגרשת בקבלתו אלא הזמנה בעלמא עשתה. לך במקום פלוני ואם בעלי רוצה לשלוח לי גיטי הביאוהו לי התקבל לי גיטי אסורה לאכול בתרומה מיד. פי׳ דשמא משעה שיצא פגע בבעלה ונתנו לו להרבות דברים ואגן סהדי בתרומה בקבלתו. התקבל לי גיטי במקום פלוני אוכלת בתרומה עד שיגיע לאותו מקום. פי׳ דכיון דקבעה לו מקום קפידא הוי ואם יקבלנו במקום אחר לא הוי גיטא הילכך אוכלת בתרומה

וכראוי י״ל כחק הנשים וכראוי להם ממזונות וכסות: ת״ר שלחוה שבקוה תרכוה הרי אלו יכתבו ויתנו פטורה פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום בראשונה היו אומרים היוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו פי׳ לקמן תנן הברא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה פפני שלא אמר כתבו ותנו אבל היוצא בקולאר ליהרג ואמר כתבו מתוך שהוא בהול על מיתתו לא הספיק לגמור כל דבריו ואגן סהדי דכתבו ותנו רצה לומר אלא מתוך פחדו נקצרה לשונו ודוקא היוצא בקולר אבל אינש אחרינא לא עד שיאמר כתבו ותנו חזרו לומר אף המפרש בספינה (בפילגוס) לילך לארץ רחוקה והיוצא בשיירא לילך במדבר גם אלה בהולים הם ואינן יכולין לגמור כל דבריהם ובכתבו בלבד שאמרו הרי אלו יכתבו ויתנו ר׳ שמעון שזורי אומר אף המסוכן פי׳ אף החולה גם הוא טרוד בחליו וקשה לו להרבות דברים ואגן סהדי כשאמר כתבו גם תנו רצה לומר אלא מחמת חליו נקצרה לשונו והרי אלו יכתבו ויתנו והלכתא כר׳ שמעון שזורי דאמרינן בהקומץ בתרא הלכה כר׳ שמעון שזורי במסוכן

עין משפט נר מצוה

מח א ב ג מיי׳ פ״ו מהל׳ עירובין הל׳ כב סמג עשין מד״ס ל טוש״ע מ״ח סי׳ תט סעי׳ י:

מט ד ה ו ז מיי׳ פ״ב מהל׳ גירושין הל״י סמג עשין נ טוש״ע אה״ע סי׳ קמא סעי׳ עו:

נ ח ט י מיי׳ שם הל״ב טוש״ע שם סעי׳ ח:

כ [מיי׳ פי״ח מהל׳ זכיה הל״ב טוש״ע חו״מ סימן רנב סעי׳ יג]:

תוספות רי״ד

הילכך בכל דהו לבד שתדע להבחין בין גיטא לדבר אחר מתגרשת ומ״ה לא תניא גבי קידושין איזהרי קטנה שיודעת לשמור קידושיה כדתניא גבי גט משום דשמירת הקידושין היא שמירה יפה ולא הבחנה בעלמא הילכך לא הוצרך לפרשה דמפורשת ועומדת היא מסתמא אבל שמירת הגט שאינה אלא הבחנה בעלמא הוצרך לפרש והכי גרסי׳ גבי צרור וזורקו אגרת ונוטלו מתגרשת בקידושי אביה וגבי הפעוטות מתקדשת למיאון והכי גריס ר״ח ור״י ז״ל אבל בעל ה״ג גריס איפכא בהלכות מיאון שחיבר גבי צרור וזורקו אגרת ונוטלו מתקדשת למיאון וגבי הפעוטות מתגרשת בקידושי אביה והכי גריס גם המורה ואינו נ״ל זו הגירסא חדא דיותר דעת צריך בקידושין מבגירושין שהאשה יוצאה לרצונה אבל אינה מתקדשת אלא לרצונה וחו דא״כ ק׳ ליה לרבא מן הבריתא דבברייתא מפרש כל שמבחנת בין גיטה לדבר אחר דהיינו צרור וזורקו אגרת ונוטלו ורבא אמר כפעוטות: הגיעו לענות נדרים נדריהן נדר והקדשן הקדש וכנגדן בקטנה חולצת פי׳ עונת נדרים היא שנה אחת לפני גדלתן דהיינו כל שנת י״ב לנקבה וכל שנת י״ג לזכר כדתנן בנדה שנדריהן נבדקין אם יודעין לשם מי נדרו ולשם מי הקדישו נדריהן נדר והקדשן הקדש והכא בזכרים מיירי דכל ג׳ מדות בקטנים מיירי ואמרי׳ בהו וכנגדן בקטנה והכי נמי בקטנים מיירי דענונת נדרים דידהו בני י״ב שנה ויום א׳ כל שנת י״ג נדריהן נבדקין וכנגדן בקטנה כשהיא בת י״ב שנים ויום א׳ היא אשה גמורה וחולצת עיין בערך נ״ר בס״ה ולמכור בנכסי אביו דהיינו הקרקעות כקטן חשיב עד שיהא בן כ׳: **מתני׳** קטנה שאמרה התקבל לי גיטי אינו גט עד שיגיע גט לידה אם אין לה אב לידה ממש ואם יש לה אב ליד אביה כדפרש׳ לעיל שאין יד לקטנה לקבל גיטה בחיי אביה בלא רשותו: האומר תן גט זה לאשתי במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר פסול פי׳ דהוי קפידא כי הוא חפץ לבזותה באותו מקום וכיון ששינה דעתו בטל שליחותו. הרי היא במקום פלוני ונתנו לה במקום אחר כשר פי׳ דלא הוי קפידא אלא מראה מקום הוא לו: האשה שאמרה התקבל לי גיטי במקום פלוני וקבלו לה במקום אחר פסול פי׳ דהוי קפידא שלא רצת להתבזות

מסורת הש״ס

(א) ל״צ דאיתיה במזרח וא״ל זיל למזרח וקאזיל למערב ס״ל מ״ל, ב) [קדושין מח: מט. ב״ב קסה.], ג) [ב״ב עג.], ד) והא אגן תנן פטורה לא אמר כלום אמר רבא ס״ל וכן בר״ן, ה) [שבת עג: וש״נ], ו) לעיל יג: ב״ב קמו: חולין עה: מנחות ל: [עיטול יום פ״ד מ״ה], ז) [כתובות עה.], ח) ס״ל דאמרה היא לשלוחה, ט) נ״ל ועיבר בגרוגרות, י) [לקמן פה:], כ) בשרו כל״ל. מ״ד, ל) אע״ג דלית הלכתא כל״ל. מ״ד, מ) [וע׳ תוס׳ ב״מ מב: ד״ה מי אמר],

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה תנא דידן וכו׳ וכן פיטורה דבכל ענין לאו לגבו כו׳:

לעזי רש״י

קונדיי״ר [קונרייי״ר]. ציוה. צרכים.

מוסף רש״י

היוצא בקולר. ליהרג (לעיל יג:) שנתחייב מיתה למלכות (חולין עה:). **ואמר כתבו גט לאשתי.** כדי שלא מזקק ליבם (לעיל יג.). הרי אלו יכתבו ויתנו. דמתוך שהוא בהול על נפשו לא גמר למילתיה ומיהו כתבו ותנו היה דעתיה (שם וכערי״ז לקמן עב:) דמחמת שהוא בהול על נפשו לא הספיק לגמור דבריו (כתובות נה. וכערי״ז חולין לט:) אף על גב דלא אמר תנו, דעתיה שיתנו לה ושאין שליחים אף לגרש, אלא שהיה בהול על נפשו (חולין עה.) דמסתמא גבי דעתיה מלאמר כתבו לבעל נתינה קאמר, משום דיוצא ליהרג, דלא ניחא ליה דתפול קמי יבם (מנחות לב.). אף המפרש. מן הישוב ליס (חולין עה:) **והיוצא בשיירא.** למדבר (לעיל יג.). המסוכן. מתוך חלוי (חולין שם: שביב מרע (לעיל יג.) אי: הנוסס (כתובות נה.) והיינו כתר אומנן דעתא דאמרינן לא אמר כתבו אלא ליתנו, הואיל ומסוכן הוא לא נתכוין לצחק בה (שם) שדעתו שיכתבו ויתנו דלפטור את אשתו מן הייבום נתכוין (דשב״ם ב״ב קמו).

תוספות רי״ד (המשך)

עד שיגיע שליח לאותו מקום ור׳ אלעזר אוסר ור׳ אלעזר לטעמיה דאמר מראה מקום היא לו ואם קבלו לה במקום אחר כשר הלכך יש לחוש שמא פגע בבעל וקבלו לה: **מתני׳** האומר כתבו גט ותנו לאשתי גרשוה כתבו אגרת ותנו לה הרי אלו יכתבו ויתנו פי׳ שכל אלו לשון גירושין הן ונהגו העולם לקרוא לגט אגרת מפני שכתוב בו ואגרת שבוקים והלך אחר לשון בני אדם פטורה פרנסה עשו לה כנימוס עשו לה כראוי לא אמר כלום. פי׳ אע״פ שכתוב בגט גט פטורין י״ל לשון פטור חוב הוא להקל מעליה תוכות שחייבת. פרנסה נמי י״ל לשון פרנסה של מזון וכסות הוא. גם כנימוס

דרא רבי אבינא לסילתיה. יטעון רבי אבינא סלו על כתיפו למזונותיו להולאת הדרך וילך לו אצל רב הונא רבו כי על פיו ושמועותיו יזכה במתנה בלא קנין: **דאמר ר"ה.** בפרק מי שאחזו (לקמן דף עב:): **גיטו דשכיב מרע: כמתנתו כו'.** ומינה ילפינן אין נתן דמה גיטו אע"ג דלא פרים תנו נותנין כדתנן במתניתין ביולא בקולר ובמסוכן אף מתנתו כו': **לאחר מיתה מי איכא.** לאחר שמת מי מגרשה ובשעת מיתה הוזקקה ליבם ולהא מילתא היכי נדמיניהו: **אלא ר' אבא.** לאו הכי אתקיף אלא הא קשיא ליה אדר' זירא דאמר קנה רבי אבינא להא מתנה דגמינא: **במקנא.** שאייר לעצמו אלא נתן כל נכסיו ובעי קנין דהכי קיי"ל בב"ב בפרק מי שמת (דף קנא:) דכיון שאייר לגרמיה מידי אינו כמצוה מחמת מיתה הואיל וחס על פרנסת עצמו והרי היא כמתנת בריא: ופרכינן **מכלל דרב הונא סבר דלא בעי קנין: דמצוה מחמת מיתה הוא.** שהיה יודע שהיולא בקולר אינו חוזר: **הכי קשיא ליה.** היכי נקני: **אמרא לא אמר.** הכו ליה אמרא באמרבע מאה זוזי: **דמי אמרא לא קאמר.** הכו ליה אמרבע מאה זוזי מדמי אמרא דינמא לזבוני אמרא ומיתב ליה: **מאמרא קאמר.** זוזי מאמרא קאמר דינתנו ליה וכי עושין מעות מיין: **כדי לייפות את כחו.** לכך לא פירש לא זו ולא זו כדי לייפות את כחו שיהא לו כל היין שלו אחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיץ מן היין מאה חביות היו היורשין אומרים לו שלך החמיץ ואי אמר דמי אמרא ומכרו ממנו קצת ואבדו המעות אומרים לו אבדו מעותיך הלכך אמר מאמרא דמשמע יין ודמיו שהכל אחריות לו: **מתני' כל השומע קולו.** ופירש שמו ומה עירו: **גמ' אידמויי אידמו.** פעמים שעושין עצמם כדמות אדם: **בבואה.** לל: **לרה היא.** שמתכוונת היא לקלקלה שתנשא בגנו זה ותאסר על בעלה: **בשעה הסכנה.** כגון זה שמסוכן למות ואם לא עכשיו אימתי: **שאין מכיירין.** אם זהו שפירש שמו: **מתני' רגה לשחק בה.** הואיל ולא אמר תנו: **אם מעצמו נפל הרי זה נגט.** דדעתו מתחילה היתה לכך וסופו הוכיח והוה ליה כמפרש ומסוכן: **גמ' מעשה לסתור.** דישא תנא לא אמר כלום ואח"כ נתן חילוק בין מעצמו נפל ובין דחתו הרוח: **מי משוי איניש ברא שליח במקום אבא.** דלא מקפיד בהי מנייהו ומעיקרא להאי ברא נמי שוייה שליח ועכשיו שמת האב יתנו לה הבן הזה וחבירו שהרי הלך הבעל למדינת הים:

מתני' אמר לשנים תנו גט לאשתי. אע"ג דלא אמר כתבו ותנו הרי אלו יחתמו בעצמן ולא יאמרו לעדים אחרים לחתום דלאו בית דין מניהו לצוות על אחרים אלא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא: הילכת' משוו אינשי ברא שליח' במקום אבא: **מתני'** אמר לשנים תנו גט לאשתי או מהיא דהיה מוסלק בגוב כו' ומשני מצוין הן בגבורות כדרך שמצוין בשדות: **אמר** לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן עדים ולא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מנייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש

דרא רבי אבינא לסילתיה ואזל לגבי דרב הונא רביה דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה מתקיף לה רבי אבא אי מה מתנה ישנה לאחר מיתה אף גט ישנו לאחר מיתה הכי השתא בשלמא מתנה איתה לאחר מיתה אלא גט לאחר מיתה מי איכא אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה מתנת שכיב מרע במקצת היא ומתנת שכ"מ במקצת בעיא קנין מכלל דרב הונא סבר לא בעיא קנין והא קי"ל דבעיא קנין שאני הכא דמצוה מחמת מיתה הוא מכלל דר' אבא סבר מצוה מחמת מיתה בעיא קנין והא קי"ל דלא בעי קנין אלא רבי אבא הכי קא קשיא ליה חמרא לא קאמר דמי חמרא לא קאמר מחמרא קאמר ואידך מחמרא כדי לייפות את כחו שלחו מתם מחמרא כדי לייפות את כחו: **מתני'** מי שהיה מושלך לבור ואמר כל השומע את קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו: **גמ'** וליחוש שמא שד הוא א"ר יהודה כשראו לו דמות אדם אינהו נמי אידמויי אידמו דחזו ליה בבואה אינהו נמי אית להו בבואה דחזו ליה בבואה דבבואה ודלמא אינהו נמי אית להו א"ר חנינא לימדני יונתן בני בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו ודלמא צרה היא תנא דבי רבי ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ונותנין אע"פ שאין מכירין: **מתני'** הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה מעשה בבריא אחד שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת אמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט: **גמ'** מעשה לסתור חסורי מיחסרא והכי קתני אם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמר רשב"ג אם מעצמו נפל הרי זה גט אם הרוח דחתו אינו גט ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקא ובריה דיתבי ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו בי תרי מינייכו נכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקא מי משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא או לא רב נחמן אמר לא משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא

דמי חמרא לא קאמר. ופ"ת כי אמר נמי דמי חמרא הוי דבר שלא בא לעולם כדאמרינן בפרק האומר משקלי (ערכין דף כ:) גבי דמי שור זה עלי עולה ומוקי לה באומר לכשיבואו דמיו יקדשו ופריך והא אין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם וי"ל דהתם משום דאמר לכשיבואו אבל אמר דמי שור זה עלי עולה משמע התם דלא תשיב זה דבר שלא בא לעולם אלא הוי כמו דקל לפירותיו דבעי למימר יקדש השור לדמיו וה"נ כי אמר דמי חמרא בעי למימר שיהא היין קנוי לו לדמיו אי נמי כאן היה דמי יין שכבר נמכר ויין שלא נמכר והכי קאמר דמי חמרא שכבר נמכר לא קאמר וגם חמרא העומד למכור לא קאמר: **כדי ליפות כחו.** פירש בקונטרס שיהא כל היין שלו באחריות שאם אמר תנו לו יין אם החמיצה תנית אחת מן היין היו יורשין אומרים לו שלך החמיץ ונראה שלא רצה לומר שיהא כל ההפסד שלו דמן הדין אין לו להפסיד אלא לפי התשבון והשתא דכולו אחריות אינו מפסיד כלל וא"ת ורב הונא מה הוצרך להשמיענו כיון דאמר תנו ואע"ג דלא קנו מיניה הא פשיטא דמתנת שכיב מרע בכולה או מצוה מחמת מיתה דלא בעינן קנין ואומר ריב"ם דאיצטרין ליה לאשמועינן דאפי' יולא בקולר כמו עובדא דגגינא דמייתי עלה יש לו דין שכיב מרע דכל היכא דמועיל כתבו כמו תנו יש לו דין זה:

כל השומע קולו כו'. אע"פ דאמרינן בפרק אין בין המודר (נדרים דף לו:) גבי מודר הנאה מחבירו דתוסס לו תרומתו לדעתו ודייק בגמרא לדעתו דמאן לא ליתא לדעתא דידיה מאן שוייה שליח אלא דבעל הכרי הא קא מהני ליה דעבד שליחותיה ומוקי לה באומר כל הרוצה לתרום יבא ויתרום לאו משום דכי אמר הכי לאו שליחותיה עביד דבתרומה בעינן שליחות אלא לענין מודר הנאה דוקא לא חשיב שליחות שיחשב בכך כמהנה ליה כיון שלא נזה לו לעצמו או שמא יש לאחר דהכא לא קאמר כל הרוצה לכתוב אלא כל השומע דייחד יחדיה למי ששומע קולו:

וליחוש שמא שד הוא. דוקא בגוב או אותו שעומד על ראש ההר וראהו בפרק בתרא דיבמות (דף קכב.) ואסור לאדם שיתן שלום לחבירו בשדה דבמגילה (דף ג.) כעין עובדא דיהושע שראה אותו וחרבו שלופה בידו כל כי האי גוונא חיישינן שמא שד הוא אבל בעיר מותר ליתן שלום לחבירו ומכירו בגילה או לעדים לומר בגילה כתבו גט לאשתי ולא חיישינן וכן משמע בירושלמי דפירקין דמייתי עלה ומשיאין על פי בת קול ומפרש והוא דחזו בבואה ומפרש הדא דתימא בשדות אבל בעיר אע"פ שלא ראה בבואה של אדם ופריך מהיכא דהיה מוסלק בגוב כו' ומשני מצוין הן בגבורות כדרך שמצוין בשדות:

אמר לשנים כתבו ותנו גט כו' ואמרו לסופר וכתב וחתמו הן עדים ולא עדים שוויהו. ובגמרא מפרש על כתב הגט אם יכולין לצוות לסופר אחר לכתוב או הם עצמם צריכין לכתבו: מהו. הוה מלי למיכתי באומר לשנים תנו בלא כתבו דתנו לשנים בלא כתבו ובכתבו ותנו דמי ושמא נקט כתבו ותנו לרבותא: והאמר בבריא וכו'. ההוא גברא דעל לבי כנישתא אשכח מקרי ינוקי ובריה דיתבו ויתיב איניש אחרינא גבייהו אמר להו מי תרי מנייכו ליכתבו גיטא לדביתהו לסוף שכיב מקרי ינוקי מי משוי איניש שליחא ברא במקום אבא אי לא רב נחמן אמר לא הם עצמם שליחא ברא במקום אבא ורב פפי אמר משוו אינשי ברא שליחא במקום אבא אמר רבא והשתא דמית אבוה בטלה השליחות. ורב פפא אמר משוי איניש שליחא ברא במקום אבא וכל תרי מנייהו כשרין לכותבו והלכתא משוי איניש

אם עמד חוזר פי' שכיב מרע שנתן גט לאשתו סתם אע"פ שלא אמר אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו כבתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק

גליון הש"ס

תוד"ה ולויהוש ב"י לחבירו ומכירו. לשון ומכירו אינו מובן לי דכיון דלא מיירינן בעיר לשד מה צריך להיות מכירו וכי אין ניתנין שלום לאדם שאינו מכירו:

מוסף רש"י

גיטו. דשכיב מרע, כמתנתו מה מתנתו. אמרינן בב"ב (קנא:) אם עמד חוזר אף גיטו אם עמד חוזר. ולא מיבעיא היכא דאמר אם מתי, דהא לא מת, אלא אפילו לא אמר אם מתי אלא יהב לה גט סתמא אם עמד מחזר, דמסתמא אדעתא דמיתה יהב לה והא לא מת (לקמן עב:). כל השומע כו' הרי אלו יכתבו ויתנו. אע"ג דלא אמר ליה לסופר כתוב (כתובות ע.) ומסתברא עליה בכל דבריו שאומר אני הוא פלוני בן פלוני (יבמות קכב.). לימדני יונתן בני. ביבמות אם: יונתן שידע, אד היה לו בקי בהן (רש"י שם). הבריא שאמר כתבו גט לאשתי. ולא אמר כתבו ותנו ואלך לו, רצה לשחק בה. אלא תפליג בו לתת לה גט לסוטרה מיכם אם יומת, והפליגה בדברים ואין אלו נעשין אלוהו לגרש, דהא לא אמר תנו, לכאי נקט בריא דאילו מסוכן קיימא לן הלכה כר"ש שזורי דאמר כותבין ונותנין (חולין לט:). ונפל ומת. וכבר כתבו ונתנו העדים גט לאשתו (שם). אם מעצמו נפל. ולאי מתחלה היה דעתו לעלות ולינפול והוה ליה כהול כמסוכן (שם). מעשה לסתור. הא אמרת דישא דלה לשחק בה ולא נתן חילוק בדבר (שם). אמר לשנים תנו גט לאשתי. ולא נתן לאם גט עשאן עדים ואע"פ שלא אמר להם אתם עצמכם כתבוהו, הרי אלו יכתבו ויתנו ולא יאמרו לסופר ויכתוב כדמפרש לקמן (לעיל כט:).

תוספות רי"ד

ובתרומת מעשר של דמאי. גניבא יוצא בקולר הוה כי קנפיק אמר להו (הבון) ד' מאה זוזי לרבי אבינא מחמרא דנהר פקוד א"ר זירא דרא ר' אבינא לסילתיה וליזיל לגביה דרב הונא רביה פי' ישים מזונותיו בסלו וילך אצל רב הונא רבו והוא יקיים מתנתו אע"פ שהיתה בדבור בעלמא בלא קנין דאמר רב הונא גיטו כמתנתו מה מתנתו אם עמד חוזר אף גיטו אם מתי אם הבריא ועמד מחליו חוזר בו וגיטו בטל דאגן סהדי דלא יהב לה גיטא אלא מחמת פחד מיתה ושלא תהא זקוקה ליבם כדאמרי' במתנתו שאם עמד חוזר בו הכי נמי אמרי' בגיטו: ומה גיטו אע"ג דלא פריש כיון דאמר כתבו אע"ג דלא אמר תנו אף מתנתו כיון דאמר תנו אע"ג דלא קנו מיניה. פי' מצינו בש"מ שכל דבריו כבתובין וכמסורין דמו אבל ביוצא בקולר לא מצינו [גבי מתנה רק

עין משפט נר מצוה

נא א מיי' פ"ח מהל' זמירה הל"ג [ופי"ל שם הכ"ב] סמג עשין סב טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ח:

נב ב מיי' שם סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנב סעי' ח:

נג ג מיי' שם הל"ו סמג שם טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' ד:

נד ד מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ז וסי' רנג סעי' כ:

נה ה מיי' שם פי"ל הל' ח סמג עשין פג טוש"ע חו"מ סי' רנ סעי' יג:

נו ו מיי' פ"ב מהל' גירושין הל' יג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' יט:

נז ז טוש"ע שם:

נח ח מיי' שם [הל"ד] והל"ב סמג שם טוש"ע שם וסי' קכ סעיף ג:

נט ט מיי' שם סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קמא סעי' טז:

ס י מיי' שם הל"ג טוש"ע שם סעי' ח:

סא כ מיי' שם פ"ע הל' ל סמג שם טוש"ע שם סעי' כא ופעי' כב:

תוספות רי"ד (המשך)

גבי] גיטו תנן דסגי ליה באומר כתובו ומהקישא דרב הונא דמקיש להו ילפי' דכל מידי דבגט כשר בכתבו בלחוד במתנה נמי כשר בתנו בלחוד אע"ג דלא קנו מיניה ואע"ג דקי"ל מתנת ש"מ במקצת בעיא קנין האי הוי כמצווה מחמת מיתה דאפילו במקצת לא בעי קנין. **מתני'** מי שהיה מושלך בבור ואמר כל השומע קולו יכתוב גט לאשתו הרי אלו יכתבו ויתנו הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט ואם הרוח דחפתו אינו גט. פי' היה מושלך בבור שאין אדם יכול לראותו ולהכירו מי הוא ואמר אני פלוני בן פלוני כל השומע קולי יכתוב גט לאשתי הרי אלו יכתבו ויתנו אע"פ שלא ראוהו: ודלמא שד הוה אי נמי צרה הוה ונתכוונה לקלקלה ואסיקנא תנא דבי ר' ישמעאל בשעת הסכנה כגון זה שמסוכן למות בבור ואם לא עכשיו אימתי סומכין על הקול וכותבין ונותנין אע"פ שאין מכיירין אם הוא זה שפירש שמו: הבריא שאמר כתבו גט לאשתי רצה לשחק בה. כגון שלא אמר כתבו ותנו ומעשה בבריא שאמר כתבו גט לאשתי ועלה לראש הגג ונפל ומת ואמרו חכמים אם מעצמו נפל הרי זה גט שידע בעצמו שהיה חלוש הרבה ואיגלאי מילתא שהרי נפל ומת ואם הרוח דחפתו אינו גט שלא מחמת חליו נפל: מעשה לסתור חסורי מחסרא והכי קתני קתני ואם הוכיח סופו על תחילתו הרי זה גט ומעשה נמי